

MAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68

NR. 1 2014

Vykortet
USA

Bildreportage
Förrådet

Krönika

Någonting håller på att gå
sönder i Sverige

Ordförande har ordet

Friska arbetare presterar mer!

Även arbetare behöver en bra arbetsmiljö!

En byggarbetare dör på jobbet varje månad! Den ökade stressen på byggsplatsen och ständiga kostnadsjagandet orsakar att säkerhetstänkandet inte prioriteras och att det slarvas mer och mer med det. Då måste ställas en fråga – hur

länge ska myndigheten tolerera att företagets vinstjagande tullar på säkerheten och arbetarna utsätts för ohälsa. Hur många arbetare måste dö på jobbet innan myndigheten vaknar? Undrar bara vilken debatt som skulle uppstå om det varje månad skulle en advokat eller VD dö på jobbet? Jag lovar vi skulle se det på TV dagligen. Det skulle säkert uppstå en omfattande riksdebatt och man skulle säkert ändra lagstiftningen över natten. Men vi är inte advokater vi är bara vanliga arbetare.

LO-förbundens regionala skyddsombud rapporterar att Arbetsmiljöverkets inspektioner har blivit kortare, färre och många gånger av lägre kvalitet. Inspektörer på Arbetsmiljöverket håller med. I Alliansregeringens första budget år 2007 minskade anslagen till Arbetsmiljöverket med 160 miljoner kronor. Hälften av tjänsterna vid huvudkontoret försvann och antalet inspektörer minskade från 360 till 250. Antalet arbetstagare per inspektör ökade från 11 000 till nästan 17 000. Det är långt över ILO:s (Internationella arbetsorganisationen) rekommendation om en inspektör per 10 000 arbetstagare. Regeringen gjorde den här minskningen med en motivering att Arbetsmiljöverket ska informera mer och inspektera mindre. Det var ett dåligt beslut! Resultatet ser vi i de ökade arbetsolyckorna. Sedan 2010 har inte mindre än 185 människor dött på sina jobb. Frågor kring detta ville arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson inte svara på när media kontaktade henne. Istället fick riksdagsledamoten Katarina Brännström svara. Det säger något om hur oviktig denna fråga är

för regeringen.

Arbetsmiljöverket måste få tillbaka sina muskler! Då kan de åter inspektera, ställa krav och även komma tillbaka och se om kraven är uppfyllda. Verket borde inte tillåta företagarna att öka vinsten genom att pressa bemanningen tills att anorektiska organisationer uppstår som ett säkerhets hot. En vinst är viktig för företagets överlevnad men arbetarnas hälsa är viktigare! Vårt eget företag har på fem år minskat nästan hälften av bemanningen. Har arbetsuppgifterna minskat i samma omfattning? Tveksamt! En allmän känsla är att vi fått göra mer och att arbetsmiljön är stressigare idag! Vi har ett sjuktal som är väldigt högt och som har bitit sig fast!

"Friska arbetare presterar mer!"

Ohälsan finns på golvet och det är oroväckande! Läger man till att förändringen kring FHV innebär en halverad tillgänglighet blir inte saken bättre.

Företaget har lagt FHV på entreprenad och köper ungefär hälften av de timmarna som FHV:s personal använde under tiden de har jobbat för Hallsta Pappersbruk. Varför gör man det? Svaret är sänkning av kostnader för att effektivisera vinsten. Ni kommer ihåg att även frukten är borta! Har ni goda relationer med ISS Bygg eller Metso Valsverkstad kan ni hämta ett äpple hos dem. Deras företagsledning har inte dragit in frukten! De vet att det främjar god hälsa! De vet att friska arbetare presterar mer och bidrar att företagsvinsten ökar!

Premiediskussioner

Just nu pågår en diskussion med Hallstaledningen om premien. Vi är överens om att vi vill ta fram en ny modell som är mer anpassad till dagens produktion. I dagsläget har vi på bordet två förslag - ett som företaget har tagit fram och ett som Pappers och PTK modifierade. Vi ligger långt ifrån varandra just nu men förhoppningen är stor att bolaget och vi hittar en kompromiss så småningom !

Aleksandar

Uppsagt förslagsavtal!

Vi pappersarbetare fick en "riktig julklapp" av vår motpart den 11 december. Den dagen sade Skogsindustrierna upp förslagsavtalet. Förslagsavtalet har funnits i många år och det har genererat god avkastning av de förslag som lagts, avkastning åt ägarna, och belöning åt förslagställarna. När vi lämnat in ett förslag så har belöningen räknats på det viset att första årets vinst har delats mellan förslagställaren och företaget, sedan har företaget kammat hem vinsten i alla år därefter, år två år tre och år fyra osv. Detta har företagen uppskattat och tyckt att det varit en bra ordning, och det har även vi som facklig part tyckt.

Men nu när de sagt upp avtalet så har de inga som helst skyldigheter att dela vinsten om det nu skulle komma något förslag som befrämjar produktivitet och utveckling. Under årens lopp har förslagsverksamheten inom pappersindustrin bidragit till att öka lönsamhet och produktivitet, men nu säger de alltså upp detta avtal. Och vi kan inte annat än tolka detta som att vi arbetare inom pappersindustrin inte ska bidra till att öka lönsamhet och produktivitet på våra arbetsplatser. Det är som att göra patron ur och ett blindavfyr med en kula i loppet, och den kulan skjuter de sig själva i foten med. Men vad händer nu då?

Ja, bolagen och Skogsindustrierna tror att vår kreativitet ska fortsätta, vi ska bidra med förbättringar trots att vi inte får dela första årets vinst, de tror att de själva ska kunna dela ut vad de tycker är skäligt, och vad de vill premiera. Många förslag som lämnats in har varit rena arbetsmiljöförbättringar, att sedan nån av oss arbetare fått en tusenlapp för detta har varit bra, men nu är det slut med detta genom deras ensidiga uppsägning. Jag funderar över hur jösse namn de tänker, om

de överhuvudtaget tänker, för med en sån enkel regel som att dela första årets vinst, och sedan äta hela kakan själv. Att avsäga sig den möjligheten är för mig mycket svårsmält.

Den centrala arbetsgivaren, i detta fall Skogsindustrierna har under 10 års tid idkat mer eller mindre krypskytte mot detta avtal, de har till slut inte ens stått upp för de kommatecken och punkter som finns i avtalet. Min analys är att arbetare inte är värda någonting, utan vi är bara en kostnad och belastning, och skulle en arbetare ha en smart idé då är det rent ut sagt för djävligt om de som fabriksägare måste tulla på vinsten

för att det finns ett avtal som säger det. Därför säger de upp detta avtal. För de tror att de ska tjäna pengar på det!

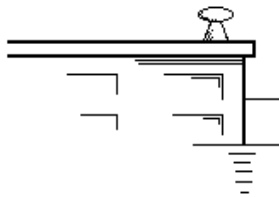
Det är ju fruktansvärt att ha ett sådant synsätt, de pratar om med-

arbetare, de pratar om att vi sitter i samma båt, de pratar om att vi är ett team, och de pratar om vi alla ska bidra, men hur ska vi kunna bidra när de bara vänder sig ifrån oss?

Jag hoppas verkligen att detta är ett djupt misstag av arbetsgivarna, för det leder ju verkligen inte framåt, utan jag hoppas att det tar sitt förnuft till fånga och gör precis som Henka Sandberg uppmanande skogsindustrierna, Gör om, Gör Rätt.

Jutte

Färre båtar, mer pengar och mystisk död.

Transporter 31 dec sista resan

Numer är det endast två pappersbåtar kvar – Shipper och Exporter. Transporter gjorde sin sista ordinarie tur på nyårsafton och lastades då under tio timmar. I fortsättningen är det meningen att båtarna ska komma på onsdagar respektive fredagar. Början på året har dock betytt en hel del lastning även på lördagarna. Detta betyder i sin tur att bilarna i största möjliga utsträckning skall styras över till de båtfria dagarna. Hur detta lyckats kan vi göra en första avstämning av vid vår 3-månaders uppföljning som ska ske 27 februari. Då ska vi även göra en första utvärdering av vad bemanningsminskningen fört med sig. Personalläget i övrigt är oförändrat med undantag av att ytterligare en nygammal kajare, Björn Eriksson, återvänt och att två från hamnen lånats ut till rullarlaget.

Rullarlaget är nu organisatoriskt avknoppat från kajen och återfört till emballeringen. I dagsläget är den slutgiltiga bemanningen inte avgjord. Blir det en eller två per skift och hur går det med bemanningen av returhis- sen?

Den omtalade trailerlastningen på våra ro-ro-fartyg har påbörjats på så sätt att ett par provlastningar med

tomma trailers har prövats. Den 11 januari skedde den första lastningen ombord på Exporter. Det blev inte som utlovat att det blev vår personal som utförde jobbet – man tog in en entreprenör direkt. Vi har också ställt frågan om hur företaget säkerställer ISPS-säkerheten i hamnen för de kommande lastade trailerna. De tomma trailerna har hittills inspekterats av Bevakningscentralen.

En förhandlingsfråga som dök upp på nyåret var reseersättningen vid arbete utanför ordinarie arbetstid. Under alla år har någon reseersättning inte tillämpats för hamnen på det sätt som skett både på underhåll och inom driften. Varför kan man undra? Ett luddigt svar från bolaget är att vi endast har rätt till ersättningen om vi inte får någon kompensationsdag. Ett märkligt svar eftersom den regeln inte gäller för övriga bruket. Frågan kräver alltså fortsatt bevakning men klart är att vi kan börja ta ut reseersättning nu och här finns även retroaktiva pengar att hämta.

I tidigare konsekvensanalyser har vi påpekat problemen med att hålla nödvändiga möten. Nu har det blivit ordning på detta. Skyddsronnd hålls varannan vecka (roterar runt med olika personer), skyddsmöten var 6:e vecka och gruppmöten enligt plan. Utvecklingssamtalen är ikapp och en utbildningsplan är på gång. Nästa

Björne är tillbaka

Trailerlastning på Shipper 17 jan

Trailern hissas upp till väderdäck

omgång av gruppträffarna sker den 6 mars och då kommer bl a Taisto Hautala att medverka för att berätta om rehab-processen.

På fackmötet i januari valdes Örjan Jansson (Emballeringen) till nytt Huvudskyddsombud (HSO) för AU 1 Södra där kajen ingår. Det innebär att han tar över efter Mikael Holmberg. Torsdagen den 23 januari var Örjan nere på kajen och presenterade sig för hamnarbetarna och berättade att han kommer att fortsätta arbeta skift trots uppdraget.

På skydd- o miljöområdet har man haft en riktad skydds rond kring den yttre belysningen och där gjort vissa påpekanden. Rengöring av ventilationskanalerna

ska ske under mars. Teoriutbildning för terminaldragsförare som missade första tillfället har också skett. Dessutom har riskanalyser gjorts av lyft med lösa rullar och arbete i lastrum. Vi undersöker även möjligheterna att ändra utrymmet vid lastningstorget och korta av några av facken i 20-gången för att underlätta körningen till och från mafi-vagnarna.

Till sist en naturobservation av ovanligare slag. En dag i december sågs hundratals döda fiskar av olika storlek flyta omkring i hamnbassängen. De flesta var hela men några såg kapade ut, saknade ett huvud eller bakdel. Om det senare hade med en vedbåts ankomst att göra eller något annat vet vi inte men konstigt såg det ut och inte tillhör det vanligheten heller.

Örjan Jansson

Fiskdöd i hamnbassängen

Arbetsmiljörapport

Fokusområden för arbetsmiljön 2014 är "Psykosociala frågor och stress", "Påkörd/klämd av vägfordon/truck/spårtrafik", "Kontakt med elström", det kommer att satsas på utbildningar och information om bryt och lås och avställningslistor, där lite olika rutiner förekommer, vissa är bara kom-ihågg-checklistor och andra listor används som säkerhetslistor där både drift- och underhålls personer skriver på när de börjar och avslutar arbetet. "Fall i samma nivå snubbla halka", handlar om ordning och reda, det är tänkt att vi ska använda ett visst system för att få ordning på saker som ligger utspridda på golvet m.m. Det kallas LEAN-projekt eller "5s", det är samma sak. Så har vi ett antal frågeställningar som vi också ska jobba med, som vi inte har direkta svar på idag. Dessa är: Hur ska vi få organisationen att inte stressa? För vissa områden är detta ett stort problem, personalen upplever helt enkelt att man inte hinner med annars, men risken ökar för att vi ska skada oss om vi stressar runt maskinerna – och då är det lätt att man tar genvägar! Hur ska vi få teknikerna att förstå att säkerheten ska gå i första hand? Hur ska vi nå målet med tillbudsrapportering för att minska skadorna ytterligare?

Vi har haft 13 st olycksfall och 3 st arbetssjukdomar med sjukskrivning under 2013. Året innan var det 25 st skador med sjukskrivning, så vi har lyckats att minska skadorna rejält. Men vi har en bit kvar för att nå målet som är högst 4 olycksfall på ett år med sjukskrivning som följd! Tittar man på vad vi har för olycksfall, så är

det snubblade/snedtramp (ordning och reda), en hel del med arbetsmetoden (beteendebaserad säkerhet) samt en del klämskador som är orsaken till flera av olyckorna.

Vi har haft 72 nollskador utan sjukskrivning, året innan hade vi 99 nollskador, så vi har minskat också nollskadorna rejält. Räknar vi ihop alla skador som har hänt så har vi minskat skadorna kraftigt men vad är det vi ska göra för att minska skadorna ytterligare? Beteendebaserad säkerhet har man jobbat en hel del med under året, likaså ordning & reda, samt riskbedömningar och riskanalyser. Det är viktigt att vi försätter med riskbedömningar och riskanalyser, då kommer skadorna att minska. Tittar vi på nollskadorna och vad som har hänt så hittar vi flera skador där man har snubblat, fått sårskador, arbetsmetoden, klämskador och man har halkat.

Det är också viktigt att anmäla alla skador till Försäkringskassan och AFA. Det kan försämra för individen ekonomiskt, i de fall man får någon form av besvär av skadan, om man inte har rapporterat skadan till försäkringsbolaget AFA.

Arbetsgivaren fyller i blanketten så att den skadade bara behöver skriva under. Den enskilde kan förlora mycket pengar som man annars skulle ha haft rätt till.

1100 tillbud och riskobservationer under året, det är mycket bra att vi kunde hålla rapporteringen på ungefär samma nivå som året innan (1149 st), det var ju året vi nästan fördubblade tillbudsrapporteringen. Fortsätter vi att skriva tillbudsrapporter i den här nivån så kommer också skadorna att minska rejält, det har vi sett på andra bruk - när man skriver många tillbudsrapporter så minskar skadorna. Vi ser också i vår egen statistik att skadorna minskade - med hela 30 % under 2013. Men för att kunna säga att vi har en bra trend måste vi minska skadorna ett par år till. Tyvärr har vår skadestatistik visat sig vara som en berg-och-dalbana, vi har lyckats minska skadorna ett år för att året efter öka igen.

Taisto Hautala

Syftet med rehabilitering är att få långtidssjuka tillbaka till god hälsa och i arbete samt i övrigt få en bättre trivsel på arbetsplatsen.

Många frågor som rör Företagshälsovården vet vi idag inte hur det blir med. Från årsskiftet är FHV en entreprenör från Uppsala som heter Totalhälsan. Hallsta Pappersbruk har skrivit ett avtal med Totalhälsan och personalstyrkan som har varit på FHV ska fortsätta tills vidare. Bruket har skickat ett informationsbrev till alla anställda om vad det här innebär för oss. I det korta så är det att FHV ska jobba mera med arbetsrelaterade sjukdomar, tidigare hade vi även viss sjukvård men det kommer att försvinna, om det inte är arbetsrelaterat. Bedömningen kommer FHV att göra. Är ni osäkra när ni behöver hjälp så ring till Företagshälsovården först.

Psykosociala frågor och stress är ett område som vi måste jobba med. 2012 gjorde de flesta arbetsgrupper psykosociala skyddsronder och efter detta så var frågorna mera öppna.

2013 var det tyvärr inte så många grupper som upprepade rondan. Nu är det tänkt att det ska göras årligen och om det skulle vara så att man inte vill göra den enklare varianten så kan man komma överens med personalledaren eller sektionschef om att vi gör den djupare

modellen i företagshälsovården.

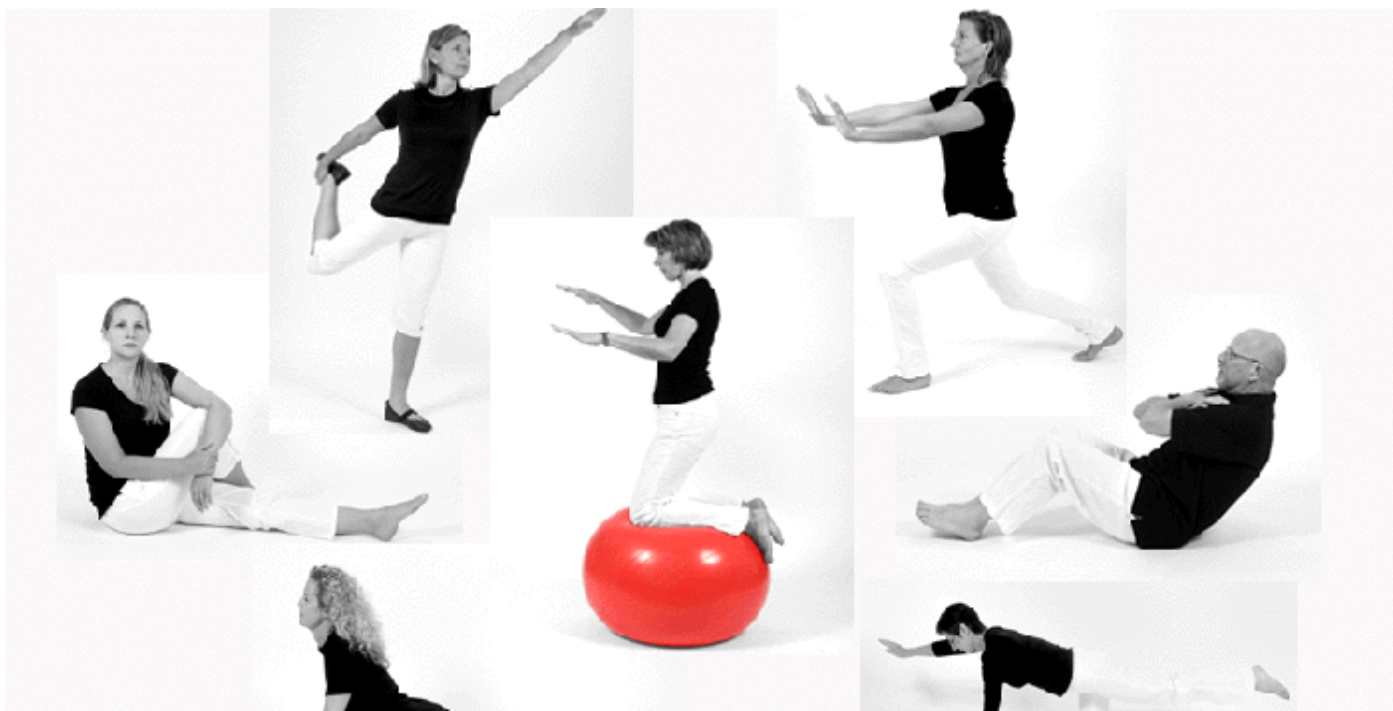
Om det är så att man mår dåligt på sin arbetsplats, det kan vara efter en längre tids stress eller i en arbetsgrupp där man inte kommer överens och har mindre konflikter hela tiden, och arbetsglädjen blir lika med noll, så kan det slita det så hårt på individerna att de måste sjukskriva sig - och det är också arbetsrelaterat!

Tyvärr är det så att arbetsglädjen inte är på en så bra nivå som vi önskar på grund av omorganisationen som bl.a. medför många förflyttningar av personal mellan skiftlag och olika befattningar, och detta är inte klart förrän i höst.

Vi ser att sjukfrånvaron har ökat på senare år och att den ligger på ca 7 till 8 % konstant, och det är inte bra! Det sliter också på arbetsgrupperna för att man har så tajt bemanning och så är det ett antal som är långtidssjuka. Risker är att vi producerar fler långtidssjuka än vi får tillbaka till god hälsa och i arbete.

För tillfället är det 15 st. långtidssjuka varav 5 st. som arbetar del av tiden.

Taisto Hautala

Kungligt besök

Utanför fackexpeditionens fönster mörknade himlen alltmer. Kontoristen snurrade runt med skrivbordsstolen och slängde ett getöga ut.

– Du får nog dra dig neråt snart innan det börjar regna, sa hon, det ser väldigt mörkt ut i norr,

– Ja, det kanske är säkrast, svarade jag och samlade ihop pappren jag behövde för infoträffarna på bruket. Jag tittade på klockan. Än hade jag gott om tid men det var nog bäst att försöka hinna ner innan de utlovade regnskurarna nådde fram.

– Jag får väl önska lycka till nu då och om du träffar kungen så hälsa så gott från mig, skrattade kontoristen.

– Det ska jag göra, men risken är nog minimal att jag stöter på honom.

Jag fick släppa förbi två massavedsbilar innan jag kunde korska gatan på väg ner till fabriken. Direkt innanför grindarna mötte jag Åke från verkstan med fickorna fulla av verktyg.

– Hej Åke, går du vardagsklädd idag när vi får så fint främmande, hälsade jag.

– Jo hej du. Ja nog är jag jobbarklädd, fast jag mötte ett gäng kostym-och-slipsklädda höga potentater för en stund sen från både kommunen, facket och fan och hans mostrar. Men du har väl hört Stig Dagermans vers, svarade han och deklamerade: *”Vad är det för väsen på planen? Vad ljuder på torget för skrin?”*

– *Det är bara republikanen som hurrar för monarkin”*

– Ja, alltså apropå dom som jag mötte, fortsatte Åke som liksom jag var litteraturintresserad. Förresten vart är du på väg och varken högtids- eller jobbarklädd är du?

– Vi börjar med försäkringskvartarna idag som du kanske hört.

– Jaha, hade du tänkt informera Tjabo om fackliga försäkringar då, eftersom du valt just den här dan, frågade han med den runda magen guppande av skratt.

– Ja, kanske det. Men nu får nog både du och jag raska på att komma under tak för snart öppnar sig himlen över både knegare och kungligheter. Hej med dig!

Första anhalten var vid den största pappersmaskinen. Där var det faktiskt fler kvinnor än män som anmält sig till försäkringskvartarna. En av dem var finska, och hon sa först inte så mycket varför jag trodde att hon hade problem med språket. Jag oroade mig dock i onödan för efter en stund började hon plötsligt komma med både frågor och genomtänkta synpunkter kring det jag gått igenom, så nog hade hon förstått. Det gäller att glömma alla förutfattade meningar om människor.

Även om den här individuella informationen kallades för kvartar så var tiden tilltagen så att vi i lugn och ro skulle hinna med de medlemmar som anmält sig. En del frågor och pratar mycket medan andra är mer försynta. Eftersom de tre medlemmarna som jag börjat med bara tagit vardera omkring tjugo minuter, så fick jag en stund över innan nästa medlem, en ung kille, skulle komma. Jag tog en liten bensträckare i det lilla ljudisolerade pausrummet med utsikt över maskinhallen.

När Kevin kom in förstod man att bullerdämpningen var effektiv. Genom den öppna dörren dånade pappersmaskinens alla samlade ljud in. Jag hade inte brytt mig om att tända taklamporna, ljuset från hallen föll in genom de rejält tilltagna glasrutorna och var fullt tillräckligt för den verksamhet jag höll på med.

Kevin började berätta om ett försäkringsfall, en cykelolycka, han varit med om. Det blev en naturlig inledning på min genomgång av de fackliga försäkringarna och deras likheter och skillnader jämfört med vanliga civila försäkringar.

Halvvägs in i vår lilla träff dök ett pampigt sällskap upp vid pappersmaskinens våtända. Det var dagens gäst flankerad av de finkladda personerna som Åke mött tidigare. Iförda gröna besökshjälmarna promenerade de långsamt fram utefter den stora maskinen.

Rätt vad det var pekade monarken med en ihoprullad informationsbroschyr upp mot taket. Hela sällskapet lyfte tvärt blickarna upp mot det utpekade stället. Personalchefen tappade sin hjälm vid den hastiga rörelsen.

Hade kungen fått syn på en sällsynt fågel eller ville han, den sextonde, likna den tolfte som står staty i Kungsträdgården? Nej, det var nog den stora traversen som rört på sig. Maskinchefen försökte med gester beskriva dess funktion för statschefen som närmast såg vettskrämd ut. Han tyckte nog att maskinchefen

mest liknade ett flygplan där han sprang av och an med utbredda armar.

Jag fortsatte informera Kevin om hans försäkringar medan den märkliga gruppen skred fram utanför. En av de tekniska cheferna försökte förklara något för majestätet som verkade "så där" intresserad. Han vred istället på huvudet i olika riktningar som om han sökte efter någon.

Plötsligt satte han, landets konung, med långa kliv fart mot den fönsterruta bakom vilken den viktiga försäkringsinformationen lämnades. Vad sjutton tar gubban sig till, undrade jag, (ett år yngre än kungen).

– Vill han att vi skall resa oss och buga, viskade jag.

– Han ser oss knappast, påpekade Kevin. Åtminstone inte så länge ljuset är släckt här inne.

Kungen lättade lite på hjälmen medan han fäste blicken någonstans i luften mellan mig och Kevin. Han kliade sig i hårfästet och började flytta huvudet i sidled som en uggla samtidigt som han sköt ut hakan till ett underbett. Han hade uppenbarligen ingen aning om att han var iakttagen av oss.

Lika tvärt som uppvisningen börjat, lika tvärt upphörde den. Konungen återvände till sitt sällskap.

– AGS-försäkringen innebär alltså..., fortsatte jag som om inget hänt.

Efter lunch var det byggnadsavdelningens tur att bli informerad. En av städerskorna där, en bosniska, undrade under sin "kvart" hur det kommer sig att Sverige som är en modern demokrati fortsätter att vara kungadöme.

– Det är inte helt lätt att förklara för en som inte är född i Sverige, svarade jag. För henne var det självklart att i en demokrati är statschefen alltid en folkvald president.

– Nu börjar det hända grejer, utbrast en av snickarna, som väntade framme vid fönstret.

På asfaltplanen två våningar nedanför kom dagens gäst gående under ett jättestort blågult golfparaply. Det hölls av kommunalrådet snett bakom. Ett störtregn med inslag av hagel hade precis börjat. Plötsligt tog en kastvind tag i paraplyet, vände det ut-och-in samt skickade iväg det över planen. Fackordföranden sprang ifatt det och försökte vända det rätt.

Den svarthyade diversearbetaren N'dole, som tillsammans med två kollegor stod i skydd under ett snedtak, uppfattade snabbt situationen. Han ryckte åt sig en svart sopsäck, skar med sin morakniv ett snitt i säckens

botten och rusade fram till monarken där han kvickt trädde säcken över huvudet på densamme. Konungen visade dock ingen tacksamhet över servicen utan rusade, med korta steg och låsta armar, efter N'dole som återvänt till snedtaket.

– Vad är du för en? Jag känner igen dig, röt kungen.

N'dole visade fredligt upp två ljusa handflator mot den arge besökaren.

– English please, sa han (fast han talade en utmärkt svenska).

– What is you for one? I feel again you from Africa, gick kungen på.

– I'm not from Africa, I'm from Haiti, svarade N'dole, (som dessutom hade klippt gräsmattorna kring Drottningholms slott för två somrar sedan).

Under tiden hade kommunalrådet och fackordföranden fixat till paraplyet hjälpligt medan personalchefen lirikade sopsäcken av majestätet.

I sällskapet ingick även två diskretare män med snaggat hår under hjälmarna och hörsnäckor i öronen. De hade inte reagerat på N'doles tilltag men tyckte väl att det nu var dags att ingripa. De rusade fram till skärmtaket där båda spände ögonen i N'dole, som i sin tur

växelvis spände ögonen i de bägge männen. Hans ögon liknade två pingisbollar i det svarta ansiktet. Han såg hemsk ut. Kling och Klang fann för gott att återvända till sällskapet.

Uppe i byggnadsavdelningens matrum fick tre snickare, två städerskor och en försäkringsrådgivare sig ett gott skratt som så småningom skulle förlänga deras liv. Det dyngsura sällskapet nere på planen fortsatte med raska steg till närmaste fabriksbyggnad.

Jag var klar med dagens infoträffar och hade återvänt till fackexpeditionen för att slicka såren och fukta den torra strupen med en kopp kaffe. Vi konstaterade, apropå dagens händelser, att det hur som helst inte var tråkigt att bo i vår monarki; åtminstone inte under den nuvarande kungen.

– Men han måste nog se till att göra något åt sitt dåliga humör, sammanfattade jag. Och så engelskan förstås.

Och just då sprack den grå himlen upp och solen började lysa över denna del av konungariket Sverige.

Börje Nordström

■ LO OCH (S) - TIO ORDNINGSGREGLER FÖR ARBETSMARKNADEN

Genom uppluckringar i anställningsskyddet, en hög arbetslöshet och en regering som har stått passiv har pressen på löner och villkor hårdnat. Regeringen har bedrivit en politik som medvetet har bidragit till att otryggheten breder ut sig och som har misslyckats med jobben. Socialdemokraterna och LO är eniga om att det nu krävs krafttag och föreslår ett tiopunktsprogram med ordningsregler för svensk arbetsmarknad

1. Att Lex Laval ska rivas upp och svenska kollektivavtal gälla som lön och anställningsvillkor för alla som jobbar i Sverige. Det ska inte spela någon roll från vilket land arbetstagaren kommer eller vart arbetsgivare är registrerad. Oseriösa företag och företagare som inte betalar avtalsenliga löner eller som på andra sätt diskriminerar löntagare som arbetar i Sverige ska inte ha fördelar av att utöva illojal konkurrens.

2. Att alla utländska företag som är verksamma i Sverige ska registrera sig här. Det måste finnas en fysisk eller juridisk person att ställa till svars. Kollektivavtal ska kunna tecknas med företrädare med rättskapacitet.

3. Arbetstagare från tredjeland måste försäkras kollektivavtalsenliga arbetsvillkor. Arbetserbjudandet måste göras juridiskt bindande. Press nedåt på löner och villkor ska stoppas genom att arbetskraftsinvandringen tar hänsyn till utvecklingen på arbetsmarknaden. Lönekonkurrens nedåt och villkorsdumpning måste få ett stopp. Ett system med förhandskontroller och efterkontroller med kännbara sanktioner mot arbetsgivare ska införas.

4. Att lagstiftningen kring F-skatt förstärks. Det måste vara enkelt att bedöma om en person ska betraktas som självständig företagare eller anställd. Ett sätt kan vara att ge antalet uppdragsgivare en större betydelse. Lagstiftningen i fråga om prövning och återkallande av rätten till F-skatt måste ses över. Det ska vara tröskel och inte öppen dörr för kriminella och fuskare.

5. Att Lagen om offentlig upphandling ändras så att det nya upphandlingsdirektivets stora möjligheter att ställa sociala krav, däribland krav på kollektivavtal, till fullo

kan tillämpas även i Sverige. En uppförandekod liknande verktyget "vita jobb" inarbetas i och blir en del av lagstiftningen om offentlig upphandling för att eliminera svartjobb, skattefusk och ekobrott. Av det företag som tillhandahåller en upphandlad tjänst ska krävas att företaget kan redovisa alla intäkter och utgifter kopplade till upphandlingen. De ska också ta ansvar för att eventuella underleverantörer betalat sina skatter och arbetsgivaravgifter.

6. Att Lagen om uthyrning av arbetskraft ändras så att blir förbjudet att hyra ut och hyra in arbetskraft för ett stadigvarande arbetskraftsbehov. Lagen om anställningsskydd ska inte kunna sättas åt sidan genom att företaget säger upp personal för att sedan hyra in personal från bemanningsföretag för samma arbetsuppgifter.

7. Att det antas lagstiftning för att säkerställa uppdragsgivares/ huvudentreprenörs ansvar för entreprenadkedjor. En möjlighet är att genom ett entreprenadavdrag göra huvudentreprenören ansvarig för att underleverantörerna betalar kollektivavtalsenliga löner, följer skattelagstiftningen och betalar sina arbetsgivaravgifter.

8. Att månadsredovisning av anställdas skatter och arbetsgivaravgifter ska införas och ske individuellt och inte, som i dag, med en totalsumma. Systemet ska vara enkelt, även för företagare utan datoriserad redovisning.

9. Att personalliggare för byggbranschen i kombination med oannonserade kontrollbesök skyndsamt ska införas. Andra relevanta branscher kan följa efter.

10. Det ska vara konkurrensneutrala villkor inom åkerinäringen. Det behövs en nationell samordnare för bättre regelefterlevnad i åkeribranschen, inte minst cabotagemissbruket måste stoppas. Det innebär att utländska förare/åkare kör uppdrag långt utöver det som är tillåtet. Vi är beredda att införa den holländska modellen för åkerinäringen vilket innebär att chaufförerna måste vara anställda av åkeriet.

Att fira Trettondedagen är en lång tradition i Sverige som sträcker sig till den tiden när kristendomen kom till Norden. Från början firades 6 januari som Jesus dopdag och födelsedag. När kyrkan på 300 talet flyttade födelsefirandet till 25 december blev trettondagen den dag då man firar att de österländska stjärntydarna kom till Jesus. Dock kan man säga att firandet av Trettondag jul är äldre än själva julfirandet, om än inte som julens trettonde dag. I fornkyrkan firades nämligen 6 januari (dagens trettondag) till minne av Jesus uppenbarelse eller som det heter på grekiska – Epifania. Epifania är alltså en av de allra äldsta kristna högtiderna och den firas fortfarande – främst inom olika ortodoxa kyrkor. Epifanias ursprung går förmodligen att spåra till förkristna egyptiska seder i samband med 6 januari.

Så mycket om Trettondedagen eller Epifania! Anledning att jag vill skriva om det i PapperMagasinet är inte religiösa kungörelse utan en känsla jag fick när jag med min familj spenderade några timmar på årets firande

av "Tre kungar" på Folkets Hus! Unga familjer - de var så många att man knappast kunde forma cirkelarna runt granen! Uppskattningsvis var det ca 280 personer i Häverö och Edebosälarna. Jag önskade bara att alla de som tvivlar på att Hallstavik har en ljus framtid var på plats och såg det! Jag hoppades framförallt på att de styrande kommunala politiker var på plats för att se hur mycket de har fel när de vill lägga ner skolor och när de påstår att vi inte är attraktiva för etablering av nya företag. Hur kan man vara så okunnig och negativt i bedömningen! Förblindade missade de att se den stora förändringen i Hallstavik! Folk har bestämt sig att kämpa för sin byggd! Trots de stora neddragningarna på bruket som skapade oro vägrar man acceptera kommunens falska påstående att vi är obegåvade och ointressanta för all utveckling! Fortsätter vi så här att ge varandra styrkan genom att stötta varandra kommer vi att tvinga politikerna till abdikation eller söker vi en ny kommun som tycker bättre om oss!

Aleksandar

Det var inte lätt att bilda cirklar när det var så många som ville vara med

Hallstaviks framtid

Tomtegubben var på plats

Lisbeth Dahlgren

Vad är trettondagen utan Per och nyckelharpan

Någonting håller på att gå sönder i Sverige. Det är inget som ger feta tidningsrubriker, orsakar het-siga tevedebatter eller som lockar ut medborgarna på våra gator i våldsamma protester. Men det pågår varje dag i det tysta och det sprider sig över landet. Om inte svenska folket agerar snart kommer skadorna vara så omfattande att det inte längre går att reparera. Jag talar om välfärdens sammanfall. Vi inom fackföreningsrörelsen har i över hundra år varit drivande gentemot politiken, för att de skall genomföra reformer för att utjämna klassklyftorna och öka välståndet åt allt fler. Frukten av vårt arbete blev det som kom att kallas folkhemmet och som många trodde skulle bestå av sig självt i evinnerliga tider. Men så enkelt är det inte. Allt som makten var emot och försökte stoppa har de idag valt att angripa på nytt, genom skattesänkningar. Vi löntagare har sedan 2007 fått fem så kallade jobbskatteavdrag, med den enkla retoriken att det skall löna sig att arbeta. De allra flesta tycker det är bra med mer pengar i plånboken, för alla vill ju konsumera och förverkliga sina drömmar. Men inte till vilket pris som

helst. Regeringen glömde berätta vem eller vilka som skulle få betala kalaset, nämligen Sveriges löntagare. Vi framstår allt mer som förlorare, därför att de samhällssystem vi byggt upp tillsammans är beroende av skatter. Ju mindre skatt vi betalar, ju mindre vård, skola och omsorg kan vi leverera. Sänker man skatten med cirka 150 miljarder kronor försvinner förutsättningarna för välfärden. Runtom i landet ser vi konsekvenserna. Äldreboenden läggs ned för att det saknas pengar. De gamla packas ihop på överfulla avdelningar eller ligger kvar i sjukhuskorridorer och väntar på plats. Personal sägs upp för att det saknas pengar och kvarvarande personal förväntas klarar uppdraget med färre arbetskamrater än tidigare, men med en radikalt ökad arbetsbörda. En omöjlig ekvation för oss som kan räkna, tänka och känna, men en kall kalkylering av dem som vill omdana vårt samhälle. Det är inte värdigt ett land som vårt. Om nedmonteringen fortsätter måste var och en i framtiden finansiera sin egen skolgång, sjukvård, och äldreomsorg. Vilka kommer att ha råd med det? Samtidigt dräneras välfärden på sina resurser från annat håll. Regeringens omfattande privatiseringarna av vård, skola och omsorg gör att riskkapitalister från hela världen nu kan plundra välfärden. Bolag i Nordamerika, Asien och Europa förser sig med orimliga vinstuttag och genomför rena bolagsplundringar. Regeringen bränner välfärdens ljus i bägge ändar och det måste få ett slut. Vi har ett gemensamt ansvar att försvara det samhälle vi byggt upp ifrån ingenting, med hårt arbete och solidaritet. Helt och hållet finansierat med skattemedel. 2014 är det valår och vi skall bestämma oss för vilket Sverige vi vill lämna över till våra barn och barnbarn. Mer fickpengar eller fortsatt välfärd? Du som medlem i Pappers har ett stort ansvar att välja färdriktning för vårt land. Lycka till!

Krister Kronlid (s)

Sektionsordförande i Kommunal Uddevalla

Författare och debattör

Föräldrapenningstillägg

Du som arbetar på en arbetsplats med kollektivavtal har rätt till extra pengar när du är föräldraledig, utöver den föräldrapenning du får av Försäkringskassan. Pengarna får du genom två olika avtalsförsäkringar:

Föräldrapenningstillägg – som ger 10 % av din lön i upp till tre månader. Pensionsavsättning – en försäkring som sätter in pengar till din tjänstepension under den tiden du inte jobbar

Föräldrapenningstillägg

Föräldrapenningstillägget är en kollektivavtalad föräldraförsäkring som började gälla från och med den 1 januari 2014. Försäkringen lämnar kompletterande ersättning när man får föräldrapenning från Försäkringskassan. Den kompletterande ersättningen kallas föräldrapenningstillägg (FPT) och betalas som längst tills barnet fyller 18 månader eller till 18 månader efter adoptionstillfället.

Ersättningen är 10 % av den lön som din föräldrapenning beräknas på.

För att få tillägget ska du innan barnets födelse/adoption ha varit anställd i minst 12 månader under de senaste fyra åren hos en eller flera arbetsgivare som har FPT-försäkringen.

Om du varit anställd

- minst 12 månader har du rätt till högst 60 dagar med FPT
- minst 24 månader har du rätt till högst 180 dagar med FPT

Du måste själv ansöka om föräldrapenningstillägget. Det gör du hos AFA Försäkringar

Pensionsavsättning

Under den tid du är föräldraledig betalar arbetsgivaren inte in några pengar till din avtalspension. Om du arbetar på en arbetsplats med kollektivavtal är det istället en avtalsförsäkring som träder in och betalar in pensionspengarna.

Försäkringen gäller om du:

- är föräldraledig och tar ut föräldrapenning
- får graviditetspenning
- har en sjukpenninggrundande inkomst (SGI)

Försäkringen gäller inte när du får tillfällig föräldrapenning för vård av sjukt barn (VAB) eller vid de så kallade pappdagarna.

Du kan ansöka om pensionsavsättningen i efterhand om du varit föräldraledig i någon period sedan 2000-01-01.

Du måste själv ansöka om pensionsavsättningen. Det gör du hos AFA försäkringar

Anders Liden

Torbjörn Eriksson

Här omveckan läste jag i en skrivelse från Försäkringsenheten på LO TCO Rättsskydd att antalet anmälda arbetsskador minskar. Det kan man dra olika slutsatser av, en teori är att det kan finnas arbetsskador som inte blivit upptäckta för att medlemmarna inte tror, eller vet, att det går att få ersättning för dessa.

PappersMagasinet tänkte här berätta om Torbjörn Eriksson på Hamnen och en arbetsskada som trots allt blev anmäld.

Torbjörn Eriksson började på hamnen 1972 och ganska snart efter det började han på järnvägen. Det finns många bullriga miljöer på ett fabriksområde och hamnen skiljer sig inte nämnvärt där. Skillnaden vid järnvägen är gnisslet och de höga ljudfrekvenser det medför.

Det gnisslar när friktion uppstår mellan räls och hjul, speciellt när tågen passerar en kurva. Tidigare smordes rälsen på fabriksområdet med regelbundna intervall. I kurvorna, där friktionen är som störst, smörjde man insidan av rälsen, med olja och grafitpulver. Det arbetet finns det självklart ingen tid för numera. Men ibland kunde det också bli fel när oljan kom uppe på rälsen istället för på insidan – då blev det för lite friktion! En gång åkte vi rätt igenom grindarna när bromsarna inte tog, berättar Torbjörn och skaka på huvudet!

Riksdagen har angett riktvärden för trafikbuller och att ljudnivån är hög är ett faktum – men hur höga är den? För att ta reda på det gjordes för relativt många år sedan en ganska omfattande mätning på hamnen. Tyvärr verkar det mätresultatet alldeles ha försvunnit. Senare gjordes dock en ny mätning. Då gick en hamnarbetare omkring med en mätare på sig under en arbetsdag. Resultatet av denna är emellertid okänt, åtminstone för artikelförfattaren.

Torbjörn berättar att han tappade hörseln succesivt med åren och att frågan om det var en arbetsskada uppstod då han skulle få en varning för att han försov sig – men det berodde ju på att jag inte längre hörde mina väckarklockor! Särskilt vissa högre frekvenser är svåra att uppfatta och samtal i bullrig miljö, vilket även normalhörande kan ha svårt med, blir extra svårt att uppfatta.

- Varje år åker jag in till Hörsel- och Balanskliniken på Karolinska Universitetssjukhuset för att göra en hörselkontroll - både med och utan hörapparat, det är ett test som inte kan utföras på företagshälsovården.

Resultatet av varningen, som inte verkställdes, var att en anmälan gjordes till AFA Försäkring och Torbjörn fick sin hörelskada godkänd som arbetsskada och samtidigt föll en ekonomisk ersättning ut. Jättebra menar Torbjörn men givetvis kan inga pengar kompensera min nedsatta hörsel.

Anders Lidén

Antalet ärenden på försäkringsrättsenheten på LO/TCO Rättsskydd har minskat kraftigt. Sedan 2010 har antalet ärenden på enheten mer än halverats.

Minskningen torde i första hand bero på förändringar av lagstiftning och regelverk och inte på förbättrad arbetsmiljö.

Sjukförsäkringsärendena dominerade kraftigt år 2010. *Antalet prövade arbetssjukdomar har minskat dramatiskt de senaste åren.* Många har också slängts ut från socialförsäkringssystemen.

När det gäller sjukförsäkringsmålen har det skett en kraftig minskning av mål hos förvaltningsrätterna under 2013. 2012 fick man in 8 153 mål och fram till i november 2013 hade man bara fått in 4752 mål.

Av Arbetsmiljöverkets statistik framgår att anmälningsfrekvensen för arbetssjukdomar (belastningsfaktorer) inom vissa LO-yrken/yrkesområden – där risk för belastningsskada *borde* vara hög – t.o.m. är lägre än inom många tjänstemannayrken.

De kan konstatera att några förbund som organiserar arbetstagare inom branscher där det inträffar många arbetsskador bara skickar några enstaka sådana ärenden per år till Rättsskyddet. Det kan ha olika orsaker men inte sällan får medlemmarna i dessa förbund helt enkelt inte någon kvalificerad hjälp att driva sina ärenden.

Minskningen hos Rättsskyddet sammanfaller också med att några förbund börjat anställa egna jurister som själva driver domstolsprocesser.

Finns arbetsskador som inte blivit upptäckta p.g.a. att medlemmarna inte tror (eller vet) att det går att få ersättning för dessa?

Anmäl alltid arbetsskador till Försäkringskassan och AFA Trygghetsförsäkring!

■ AVTALSPENSION

Många av pappers medlemmar har gjort aktiva val för sin avtalspension. Just nu sker en förändring som innebär att vissa förvaltare som varit valbara inte längre är det och att det på fondförsäkringsdelen tillkommer några förvaltare. Just nu råder flyttstopp, det innebär att du inte kan flytta dina gamla pengar förrän tidigast i månadsskiftet april-maj. För omval d.v.s. om du vill välja en ny förvaltare ska en ny blankett tas fram av Fora och när den kommer är just nu inte klart.

Om du vill göra en försäkringsgenomgång av dina och din familjs försäkringar anmäl dig till Ulrika på Pappers exp.

Sverige är ett bra land men utvecklingen går åt fel håll. Arbetslösheten har bitit sig fast och är i dag högre än när regeringen tillträdde för sju år sedan. I dag har cirka 70 000 personer varit arbetslösa i mer än två år. Det är nästan ett trefaldigande mot vad det var 2006. Samtidigt sjunker skolresultaten. Någonting i vårt land håller på att gå sönder.

För att klara jobben, få ned arbetslösheten och få mer pengar till investeringar i skola och välfärd är det centralt att vi har en konkurrenskraftig industri. Det här är något som den nuvarande regeringen inte vill se. Tvärtom. När statsminister Fredrik Reinfeldt häromåret talade om den svenska industrin på ett stort internationellt möte beskrev han den som "Basically gone" – praktiskt taget borta. Det var statsministerns budskap till den omkring halv miljon människor som är anställda i industrin. Den formen av tondövhet inför Sveriges möjligheter kan bara komma från den som avvisat näringslivet som ett särintresse. Låt mig ta ett enkelt exempel på vad som skulle kunna göras på skogs- och

basindustrins område. Där utgör transporter en betydande del av industrins kostnader.

Sedan 2009 har man i Sverige genomfört försök med att köra lastbilar med cirka 25 procent högre maxvikt än vad som är tillåtet i dag. Försöken har fallit väl ut och såväl näringslivet och transportfacket som Trafikverket har ställt sig positiva till resultaten. Utvärderingen visar att möjligheten att lasta tyngre sänker företagens transportkostnader med upp till 20 procent.

Dessutom minskar utsläpp av såväl koldioxid som andra miljöföroreningar med upp till tio procent per transporterat ton. Samtidigt har de modifierade lastbilarna varken medfört högre vägslitage eller försämrad trafiksäkerhet. Svenska åkerier får dessutom möjlighet till ökad specialisering och stärkt konkurrenskraft

Socialdemokraterna har vid upprepade tillfällen motionerat i riksdagen om att förändra lagstiftningen

så att tyngre lastbilar blir en möjlighet. Utan att få gehör.

Den svenska regeringen väljer att rulla tummarna. Andra regeringar visar emellertid handlingskraft. Sedan den 1 oktober 2013 är det i Finland tillåtet med tyngre lastbilar av den typ som utvärderats i Sverige. Man har helt enkelt tittat på de svenska studierna och skridit till verket.

Sverige har en god möjlighet att genom en enkel regel­förändring stärka den svenska industrins konkurrens­kraft och samtidigt minska utsläppen från godstrans­porterna på våra vägar. Den möjligheten bör regering­en ta vara på. Vi sträcker ut en hand – och kommer att stödja ett förslag om att tillåta både längre och tyngre lastbilar om regeringen lägger fram det.

Näringslivet är inget särintresse. I ett litet land är det skadligt när regeringen slår dövörat till. I stället behö­ver näringsliv, politik och akademi samverka. Så bygger vi Sverige starkt för framtiden. Så får vi fler i jobb, byg­ger en bättre välfärd och bryter utvecklingen i skolan. Men för att det ska bli verklighet behöver Sverige en ny

regering. I EU-parlamentsvalet i maj och i riksdagsvalet i september är det du som avgör.

Eva Magdalena Andersson, född 23 januari 1967 i Uppsala, är en svensk socialdemokratisk politiker som i februari 2012 av Stefan Löfven utsågs till socialdemo­kraternas ekonomisk-politiska talesperson.

Magdalena Andersson utbildade sig vid Handelshögs­kolan i Stockholm med civilekonomexamen 1992 och bedrev därefter forskarstudier i nationalekonomi 1992 -95 . Hon var politisk sakkunnig 1996-98, planerings­chef i statsrådsberedningen 1998-2004 och statssekre­terare i finansdepartementet 2004-2006. Under åren 2005-09 satt hon i styrelsen för den socialdemokra­tiska tankesmedjan Policy Network. Hon har även stu­derat vid Harvard University i USA, och vid Institutet för avancerade studier i Wien.

Under åren 2007-09 var hon rådgivare till dåvarande ordföranden i Socialdemokratiska arbetarepartiet Mona Sahlin och var 2009-12 överdirektör vid Skatte­verket.

Magdalena tillsammans med LO-ordföranden Karl-Petter Thorwaldsson

Spegelneuroner, empatins och medkännans fysiska grund

Har du någon gång reflekterat över att när du ser någon gäspa så börjar du ibland också gäspa? Eller att när du ser en annan person göra illa sig så kan du också uppleva obehag? Eller det faktum att blotta åsynen av en annan människas leende kan få dig att också vilja le? Orsaken till detta är något som kallas för spegelneuroner.

Upptäckten av dessa är relativt ny och skedde i början av 1990 talet av några italienska vetenskapsmän och precis som så många andra vetenskapliga upptäckter skedde detta av en slump. Vid studier av neurologiska aktiviteter i apors hjärnor upptäckte de att när en apa såg en annan apa utföra en specifik uppgift så aktiverades samma neuroner i hjärnan som hos den apan som utförde uppgiften. Dessa neuroner har därför kommit att kallas för spegelneuroner och de har även visat sig fungera på detta sätt hos fåglar och även människor.

Spegelneuroner har visat sig ha en avgörande betydelse för vår förmåga att förstå andra människors känslor, det vi i dagligt tal brukar kalla empati. När vi upplever en känsla medför detta ofta att vi signalerar detta i våra ansiktsuttryck. Genom att bevittna en annan människa som i sitt ansiktsuttryck signalerar någon känsla kan spegelneuroner aktivera de delar i vår hjärna som får oss att känna samma känsla. Detta är alltså den fysiska grunden för att vi, till exempel, kan känna en annans smärta och delta i en annans sorg eller glädje. Spegelneuroner är, helt enkelt, den fysiska grunden för att vi kan vara empatiska och medkännande med varandra.

Förmågan att vara empatisk varierar dock mellan människor. Individuell variation i empati kan ha flera orsaker, stress och allmänt dåligt välbefinnande kan tillfälligt ha en negativ påverkan på alla människors empatiska förmåga. Dock finns det vissa människor

som allmänt har en sämre förmåga till empati och enligt forskningen kan en tänkbar orsak vara att spegelneuroner saknas, eller brister på något sätt hos de med sämre empatisk förmåga. Dock krävs det mera forskning för att kunna fastställa detta eventuella samband.

Upptäckten av dessa spegelneuroner har medfört att vi idag vet att det finns något konkret när det gäller vår förmåga till empati och medkänsla till andra. Tankar och antaganden om detta har annars mest baserat sig på tyckande och liknande abstrakta företeelser. Denna grund öppnar upp för många intressanta möjligheter kring forskning och förståelsen av vår förmåga att vara medkännande med varandra.

Not. En neuron är en nervcell som har till uppgift att motta och överföra nervimpulser

Referenser

Fakta i artikeln bygger på dessa vetenskapliga underlag.

- ♦ Rizzolatti, G., & Fabbri-Destro, M. (2010). Mirror neurons from discovery to autism.
- ♦ *Experimental Brain Research*. 200, 223-237.

En vetenskaplig artikel om upptäckten av spegelneuroner och deras eventuella betydelse för skillnader i empatisk förmåga.

- ♦ Eklund, J. (2008). Hämtad från <http://sverigesradio.se/>

Ett radioklipp ifrån programmet "tänkvärt" med den svenske empatiforskaren Jakob Eklund om upptäckten av spegelneuroner och dess betydelse för empatiforskningen.

Robert Wahlström

Tiden är inne!

På Rosella väntar shoppingfynd, underhållande kryssningsvärdar, levande musik och generös buffé med dryck. Varje dag, 14:45.

Nöjen ombord

Under våren uppträder Larz Kristerz 22/2, Vinylpartaj med New Generation 1/3, Femandoz 22/3, Vinylpartaj med Good Time Rollers 29/3 och många fler.

Shoppingfynd

Titta efter månadens specialerbjudanden i taxfreebutikerna.

Ny
avgångstid!
Alla dagar
kl 14.45

Skärgårdskryssning över dagen med Rosella från Kapellskär

Frånpris 35:- per person.
Uppge produktkod SKDAG.

Tips! Förboka vår generösa buffé med dryck för endast 219:- per person.

Boka direkt på Vikingline.se/Rosella eller ring 08-452 40 00.

NG LI

Vad kommer att hända i svensk pappers-industri?

De senaste åren har vår industri gått igenom något som kan liknas vid ett stålbad. Sex tidningspappersmaskiner har stängts under en tvåårsperiod och en bra bit över 1000 personer har förlorat sina jobb. Nu har kapacitetsneddragningarna stabiliserat marknaden med en bättre balans mellan utbud och efterfrågan. Det känns som om ett visst lugn nu har spridit sig över branschen. Frågan är bara hur länge det varar.

Vi vet att långsiktigt kommer efterfrågan att fortsätta att minska. Mest för tidningspapper som tydligast känner av konkurrensen från digitala medier med dess möjligheter att ständigt vara aktuella. Andra grafiska papper, såsom olika magasinsskivor, har inte samma tryck utan lever sitt liv på en något mer stabil marknad. Det betyder inte att de står fria från konkurrens från digitala medier utan den kommer troligtvis också att utvecklas. Bokpapper ser i dagsläget ut att vara en relativt stabil produkt och en ökning av levnadsnivåer runt om i världen ökar efterfrågan. Läsplattorna finns dock där och kommer att vinna insteg i och med att yngre generationer med större datavana växer upp. I Sverige har vi till stor del redan nått det stadiet, men så är det inte i en stor del av världen.

Strukturell överkapacitet innebär inte att hela marknaden försvinner, bara att den minskar över tiden. Hur mycket svensk produktion av tryckpapper kommer att påverkas handlar mycket om hur vår konkurrenskraft utvecklas. En nackdel vi har idag är den starka svenska kronan, något som är bra för utlandssektorn, men för industrin problematiskt. Riksbanken håller den svenska räntan på för hög nivå, vilket gör att kronans värde blir för högt och konkurrenskraften urholkas.

Nu är inte allt bekymmersamt för pappersindustrin. Förpackningsmaterial och hygienprodukter ser istället ut att kunna se framtiden an med viss tillförsikt. Efterfrågan ser ut att utvecklas relativt väl och kan vi motverka olika förslag som skulle försämra konkurrens-

kraften så ser det relativt lovande ut. Flera bruk ställer också om från grafiska papper till främst liner. Några nyanställningar blir dock inte, det är att ställa förväntningarna för högt.

I ljuset av konkurrenskraften är det bekymmersamt om den politik som vänstern och miljöpartiet står för får ett inflytande över framtidens näringspolitik. Deras förslag kommer att öka råvarukostnaderna, energipri- serna och transportkostnaderna om de genomförs. Många gånger skulle det inte heller ge de klimateffek- ter de vill uppnå, utan utsläppen skulle flytta till andra länder. Och då med högre utsläpp per ton papper än i jämförelse med svensk produktion. Samtidigt har vi intresse av att kunna bilda en röd-grön regering av många andra skäl. Löfvén måste redan nu sätta ner foten och visa att han menar allvar med jobben, och då måste mp, v och även delar av socialdemokraterna backa. Politiken måste värna konkurrenskraften om vi ska kunna öka investeringarna i svensk industri. Klarar vi inte jobben försvinner också möjligheter att värna välfärden.

Christer Larsson

Hallstaviksnätverket

Stöd ungdomskonferensen!

Fryshusandan

- Hur ska Hallstavik utvecklas?
- Hur fungerar Hallstavik för ungdomar idag?
Vad kan vi göra bättre?
- Var med och stöd ungdomarna i Hallstavik!

**Ge ditt bidrag
på
bg: 441-1849**

Vi behöver 100 000 kr för att genomföra Fryshusandan för ungdomarna i Hallstavik. Var med i vår satsning för Hallstavik genom att ge ditt bidrag till Fryshusandan. Märk inbetalningen "Ungdomskonferens" Kom ihåg att ange avsändare så vi vet vem vi ska tacka.

Mer info finns på www.hallstaviksnatverket.se/evenemang/fryshusandan/

Hallstaviksnätverket

FÖR LÅNGSIKTIG UTVECKLING

Pappers har i många år hjälpt och stöttat fack i andra länder, med målsättning att stärka de facken genom att organisera fler fackliga medlemmar och också att samla fler lokala fack till en stark nationell organisation, ett förbund. Dessutom finns en del andra viktiga frågor som till exempel att den nationella fackliga organisationen ska klara sig på egen hand ekonomiskt och på andra sätt efter det att vi lämnar projektet. Naturligtvis vill vi också bibehålla goda kontakter efter projektslut.

Facklig styrka beror på att vi är många tillsammans, vår samlade kompetens, vilja och andra resurser som vi kan uppnå gemensamt. Det gällde då vi för många år sen började sluta oss samman i lokala fack som sedan slöt sig samman till fackförbund här i Sverige. Det är samma sak med fackligt solidaritetsarbete, vi hjälper fack i andra länder att bli starka nationellt så att vi arbetare kan bli starkare globalt. Det blir allt viktigare eftersom arbetsgivaren agerar globalt.

Träffade på en facklig kollega som försöker organisera arbetarna vid SCA-fabriken i Bogotá. Hans smeknamn är El diablo.....

Det finns naturligtvis också saker som skiljer, tar några exempel från Sydamerika;

I Brasilien väljer man inte till uppdrag på samma sätt som vi gör, man väljer en komplett styrelse. Det kan vara flera konkurrerande grupper som ställer upp till fackliga val oftast med en ledare som ordförandekandi-

dat medan andra förtroendeuppdrag fördelas efter valet. Det blir politiska val på ett annat sätt än vad vi är vana vid. Lagstiftningen i Brasilien ger ett visst anställningsskydd för 24 stycken förtroendevalda vilket gör att man är precis så många i ett lokalt fack. Några arbetar heltid med fackliga frågor och är avlönade av företaget.

Det är vanligt att det finns flera konkurrerande konfederationer/centraler likt vårt LO, Brasilien har sju eller åtta stycken med olika politisk inriktning. Lagstiftningen kan också försvåra en del, i Brasilien ryms inte nationella branschförbund i lagstiftningen. Ett annat exempel är att CUT(motsvarande vårt LO) fanns och var allmänt accepterat i ungefär tjugo år innan lagstiftningen ändrades till att tillåta den organisationen.

Fackliga auktioner och möten får hållas utanför fabriksportarna, inte heller får man sprida material inne på fabriksområdet, vilket de arbetar hårt för att få göra.

I Colombia finns det de som säger sig vara nationella fack, men då är de i allmänhet nationella inom en koncern, vilket inte alls ger samma styrka som ett riktigt fackförbund. Fortfarande i Colombia kan det bli våldsamhet, kanske inte så mycket i pappersbranschen, men på grusidan är det vanligt att fackliga ledare mordhotas, inte minst då man förhandlar om nya avtalsvillkor. Det genomförs också en del mord och mordförsök på

Sintracarcot, Sindicato nacional de trabajadores de cartón de Colombia. Nationellt fack för anställda i SmurfitKappa med ungefär 300 medlemmar. Ordförande i mitten på bilden.

fackliga ledare. Polisen är inte heller alltid så vänlig, fackliga ledare fängslas utan anledning då och då.

Det tog ett tag för mig att förstå varför det här med kompbank var som ett rött skynke för våra Brasilianska kollegor ända tills jag förstod att det berodde på att arbetsgivaren ensidigt kan bestämma när timmarna ska tas ut, företrädesvis vid driftsstopp.

Det är väldigt ovanligt med nationella kollektivavtal men vanligt med lagstadgad minimilön, målet och drömmen är naturligtvis att få till landsomfattande branschvisa kollektivavtal, vilket man arbetar hårt för på många håll.

De lokala facken har oftast en del pengar, däremot är det inte säkert att de förstår betydelsen av ett nationellt förbund. För många år sedan i Brasilien minns jag en pappersavdelning som prioriterade att bygga ett nytt jätteflott kontor/expedition före att betala avgift till förbundet och då hade man redan innan ett hyfsat kontor.

De fackliga företrädarna är oftast mycket pålästa, drivna och duktiga väl i klass med våra förtroendevalda

Arbetsmiljöarbete vid Veracelfabriken i Brasilien, där tillverkas 1,3 miljoner ton eucalyptusmassa per år i en massalinje. Hälftenägt av StoraEnso.

hemma i Sverige. Ofta finns ändå en framtidstro och en stark vilja att få det bättre, vilket väl är en skillnad mot här hemma där vi mer vi kämpar mot försämringar. Projekten och de fortsatta kontakterna är viktiga så att arbetsgivarna inte spelar ut oss mot varandra som de gjorde här hemma för hundra år sedan.

Lars Wählstedt

Pappersarbetarförbundskongress i Brasilien i december 2013.

Nu har turen kommit till Munkedal och Pappers avdelning 75, tack för det. Jag som ska berätta lite om Arctic Paper i Munkedal och vår stolta Avdelning heter Jenny och är sedan 2009 avdelningens ordförande.

Pappers Avdelning 75 bildades den 14 juli 1907 och hette då Grov och Fabriksarbetareförbundet avdelning 314. Det första kollektivavtalet vid bruket tecknades den 18 januari 1909. Avdelningen sökte inträde i Svenska Pappersindustriarbetareförbundet från den 1 november 1921 och tilldelades då ordningsnummer 75. Det har naturligtvis hänt otroligt mycket under alla år som gått sedan dess men jag väljer att berätta lite om vad vi arbetar med i avdelningen just nu.

På Arctic Paper i Munkedal har fackföreningarna ett mycket gott förhållande till den lokala bruksledningen. Sedan jag blev ordförande har Pappers förhandlingskommitté med Produktionschef, underhållschef och VD som motpart förhandlat fram ett "nytt lokalavtal". Det är nytt så tillvida att en massa bra överenskommelser, som vi alla visste gällde här på bruket men som inte fanns skrivna, är med, ett gammalt mångkunnighetssystem har köpts ut och ett nytt införts. Detta innebär vissa lokala löneökningar.

Vi lever nu efter devisen att vi måste smida medan järnet är varmt. Vi är medvetna om att det förhållande vi har här kanske inte varar för evigt och att det på flera ställen är "krig" mellan fack och företag. Vårt nästa projekt är att teckna ett nytt lokalt samverkans-

avtal värt namnet.

Även om vi har mycket som är positivt så är det förstås så att inte heller vi är förskonade från ständiga neddragningar och omorganisationer. Sedan 2005 har personalen minskat på bruket, från ca 430 till ca 300 heltidstjänster nu år 2014, detta med ökad produktion. Trots detta har vi, utom i något enstaka fall på tjänstemannasidan, lyckats klara varje neddragning utan att det har blivit uppsägningar och det har kunnat lösas genom pensionsuppgörelser varje gång. Det gör att vi har en bra ålderstruktur i företaget med en rätt så låg medelålder.

Munkedals Pappersbruk startades redan 1871 med att tillverka pappersmassa och 1873 startades den första pappersmaskinen. Fram till 1966 tillverkades sulfittmassa vid fabriken men denna lades ner då miljökraven blev för stora. I slutet på 60-talet byggdes också den sista pappersmaskinen, PM 8, och alla övriga pappersmaskiner utom PM 5 lades ner. Det är också de två maskinerna som går än idag även om det mesta på dem är utbytt.

Vi tillverkar finpapper, ca 155000 ton/år, ungefär hälften säljs på rulle och hälften arkas och säljs på pall. Våra pappersmaskiner är små, PM 5 är 3,22 m bred och PM 8 är 3,97 m bred, hastigheten är ca 600-700m/min.

Tack för att jag fått dela en liten del av vårt bruk med er och jag önskar både er och oss lycka och välgång i framtiden.

Jenny Jansson , ordförande Avdelning 75 Munkedal

Munkedal pappersbruk

För Folkets Hus (alternativ slagfärdighet.)

För Folkets Hus skulle jag vilja passa på att slå ett fredligt och eftertacksamt slag på min trumma. För det är dit in som vi som är boende i Hallstavik med omnejd kan söka oss för att antingen se och höra en favoritopera eller en favoritfilm, äta och dricka något gott på Källan och sedermera söka oss in på här omnämnda fastighets bibliotek med en önskan om att därinne finna böcker som vi länge har längtat efter att få läsa eller vill läsa om. Exempelvis. Men den behöver ju allas vår hjälp för att leva vidare in i framtiden. Ja, och dit hör såväl politiker som alla dom av oss som slarvigt brukar få den oftast alltför förenklande etiketten: "Vanligt folk." Jag misstänker avslutningsvis att det är allt från pappersbruksarbetare till präster som avses fastän risken för karikatyr är nära. Nåväl. Jag vill sålunda kort och gott och först som sist slå ett slag för Folkets Hus här i Hallstavik på min tidstrumma. Men kom ihåg att det är ett bildligt och inte ett bokstavligt trumslag som jag helt fredligt vill slå! För nån praktiserande trumslagare på något musikområde har jag åtminstone hittills aldrig nånsin varit. Men rent bildligt så är jag härmed slagfärdig för den här gången med min lilla historia om en byggnad som ju vid en jämförelse med här andra skildrade Hallstaviksbyggnader är tämligen och ganska ung: Folkets Hus på Centrumtorget i Hallstavik som byggdes så sent som anno 1972.

Erik Asteving

Driftklubben läggs ned

Driftarbetarna har inte längre något intresse att medverka i Driftklubben, därför beslutades efter två stadgeenliga årsmöten den 18 december 2013 att lägga ned verksamheten. Vid nedläggningen beslutades det att skänka bidrag till dessa organisationer: 2000 kr till Hallstaviks Nätverks Ungdomsprojekt, 2000 kr till Folkets Hus barnfest, 1000 kr till Roslagens Diabetsförening.

Ingen tid finns heller längre att sköta läsk- och varuautomater, en följd att detta blev att även ett beslut om att upphöra med all försäljning.

Hamnklubben har fått våra automater, så där finns möjlighet att handla. Deras automater står i Hamnens matsal.

De pengar som finns kvar efter att allt är betalt är placerade på ett placeringskonto i Roslagen Sparbank, som kommer alla medlemmar till del under jubileumsåret 2015 (avd. 68 100 år).

Skiftschema- och andra driftfrågor kommer att behandlas av avd. 68:s styrelse. Ta kontakt med någon i avd. 68:s styrelse eller lämna frågorna till avdelningsexpeditionen.

Jag (f.d. ordförande) vill tacka alla som har ställt upp med att hjälpa till när Driftklubben har behövt hjälp samt de som har suttit i klubbens styrelse under alla år.

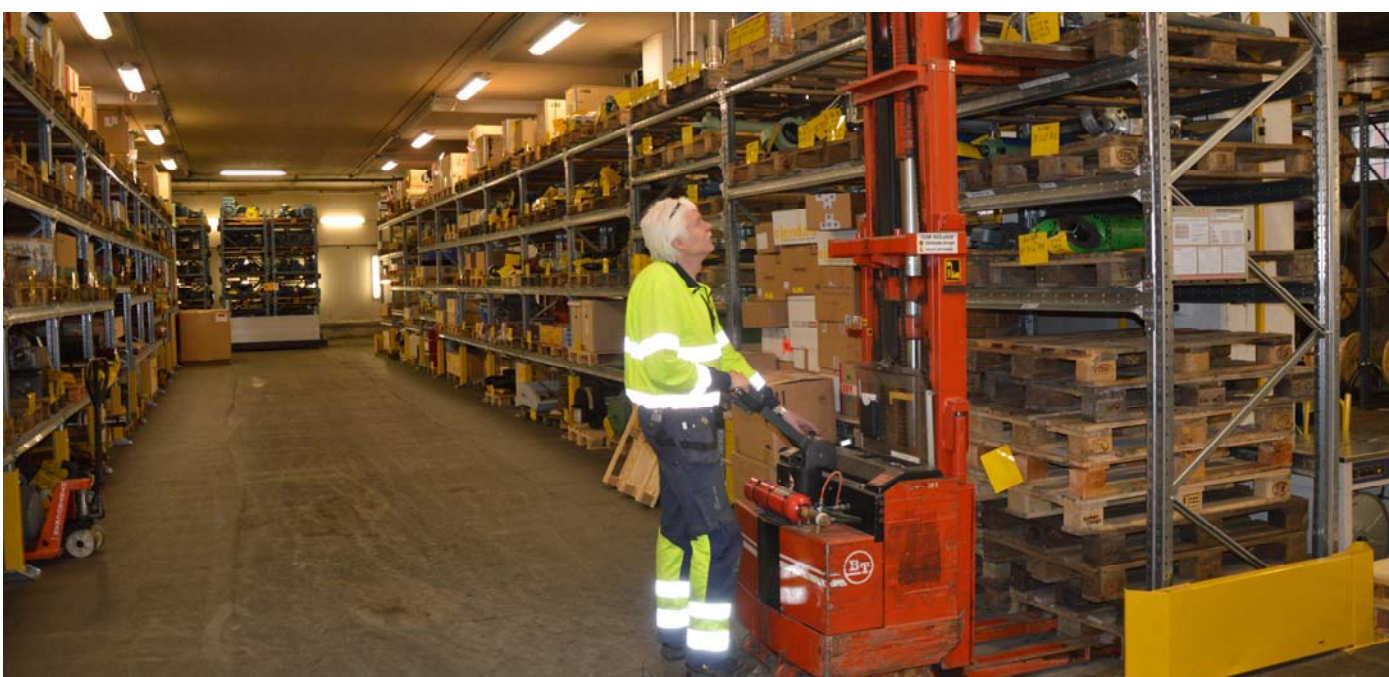
Jaana Kuusisto

■ BILDREPORTAGE FÖRRÅDET

Företagets beslut att lägga förrådet på entreprenad skapar både oro och förhoppningar inför den närmsta framtiden. Personalen på förrådet kommer väldigt snart att stå inför ett val som inte är lätt - flytta med verksamheten till ISS eller stanna kvar inom Holmen och genomgå en omplaceringsprocess. De har hamnat i den situationen mot sin vilja. Många av dem är väldigt nära pensionen och räknade med att jobba kvar på bruket de sista åren. Dessutom riskerar man att förlora gratifikationspengarna som varje anställd får vid pensioneringen. Den pengahögen är för stor för att nonchaleras. Att jobba på ISS är inte jobbigt på något sätt! Pappers har tillsammans med ISS ledningen förhandlat fram ett bra lokalavtal som blev ett lönelöft för bygghandlarna när byggverksamheten outsourcades till ISS! Enda nackdelen är att ISS måste förhandla ett nytt avtal med Holmen var fjärde år. Förlorar ISS avtalet förlorar även våra medlemmar jobbet. Det kunde vi se när ISS sa upp alla anställda i väntan på upphandlingssvaret! Vi kommer att inleda förhandlingar med ISS om övertagandet av verksamheten där vi kommer att fastställa villkor för förrådspersonalen. Brukets ledning kan hjälpa till om de är villiga att bevilja gratifikationspengarna till de som väljer att gå över till ISS!

Antero Kankkonen

Peter Jansson

Tommy Örtengren

Tommy Nilsson

Jan-Olov Jansson

Kurser i vår och en stundande valrörelse

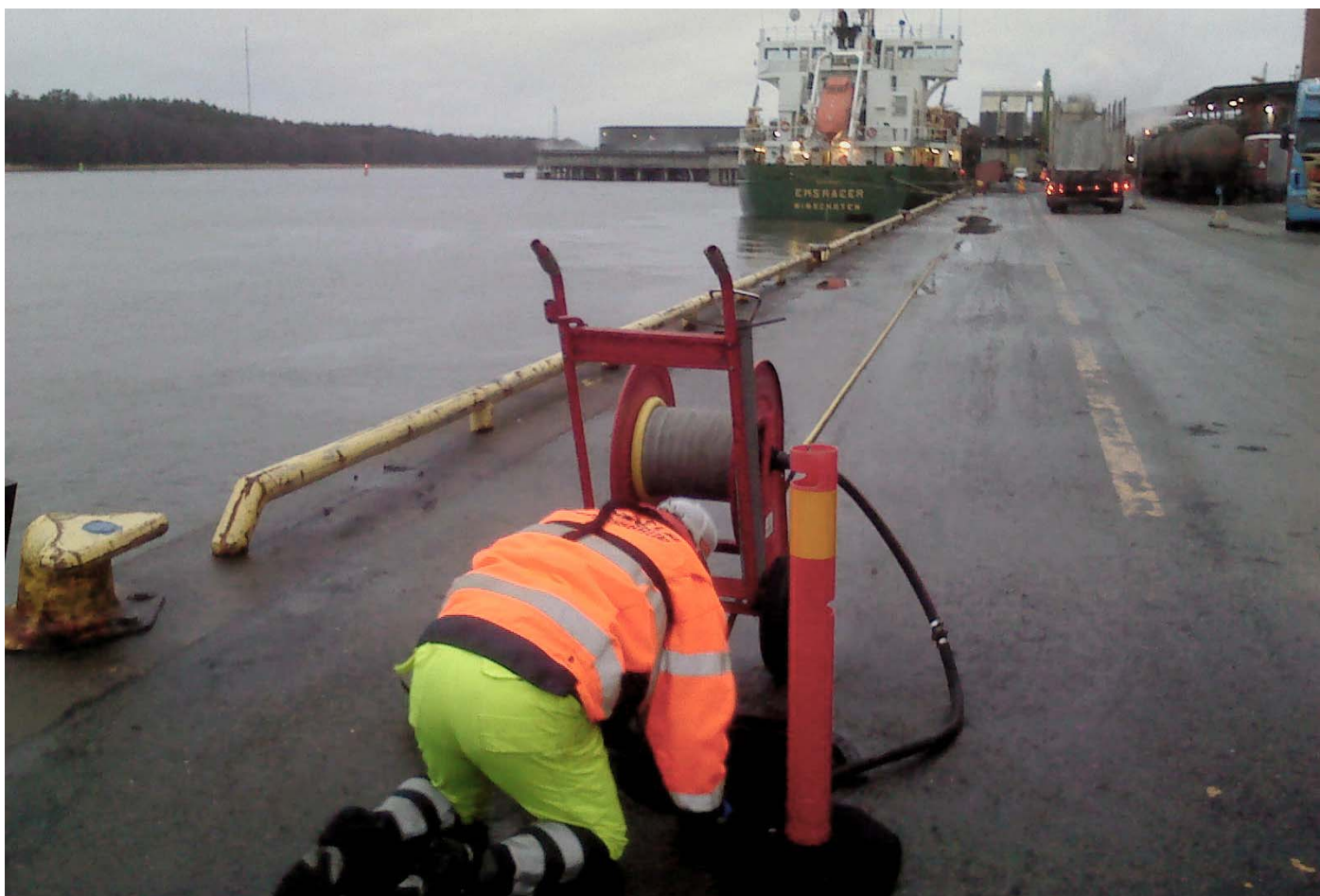
En sammanställning av studieverksamheten för 2013 har gjorts och den visar att vi i stort sett har en oförändrad nivå på utbildnings- och mötesverksamheten. En jämförelse med året innan visar att deltagare i studiecirkelverksamheten ökat från 22 till 28 deltagare. I de egna kurserna och konferenserna har 405 deltagit vilket är en ökning från 350 st år 2012. Kurser har lockat 17 deltagare, en liten nedgång med två personer, men här vet vi att det finns flera skydds- och kontaktombud som har behov av t ex Miljökurs, Förbundskurs och Lag & Avtal men som ännu inte kommit iväg på dessa (se nedan). Konferenser och möten slutar på exakt samma nivå, 103 deltagare. Vi förbrukade 761,5 UVA-timmar under året – en halvering i förhållande till 2009.

De förbundskurser som är mest aktuella just nu är:

Miljökursen – steg 1 är 14-16 april och steg 2 den 20-22 maj i Älvkarleby. Anmälan 13 mars. **Lag & Avtal**, för den som gått Förbundskursen eller motsvarande, går på Rönneberga, Lidingö med steg 1 den 31 mars – 2 april och steg 2 den 5-7 maj. Anmälan senast 28 februari. **Sekreterarutbildning**, 28-29 april i Göteborg.

En **Förbundskurs** kommer att gå i Skellefteå i september och en **Lag & Avtalskurs** sker i december på Rönneberga. Vi återkommer om dessa när det närmar sig.

Bland LO:s kursutbud kan vi nämna: **Kvalificerad förhandlingsteknik** den 7-9 april på Runö. **Arbetsanpassning och Rehabilitering**, 14-16 april samt en kurs den 19-21 maj. **Fysiska och psykiska belastningsfaktorer**, 5-7 maj. **Att informera och agitera** den 5-9 maj. Alla ovanstående går på Runö utanför Åkersberga.

Hallå, vilka kurser sa du att det fanns?

Tvärfackligt möte på ABF 22 jan 2014

I förra PappersMagasinet skrev vi om att ABF tagit ett mål om att få igång ett tvärfackligt samarbete i kommunen. En första sådan träff ägde rum den 22 januari på Folkets Hus i Norrtälje och vi deltog med två representanter från studiekommittén. På mötet deltog även Daniel Harc och Robert Johansson från LO-distriktet. Ett tema för träffen var satsningar inför valrörelsen. "Vi ska vinna arbetsplatserna" sa Daniel och Robert och berättade att Norrtälje är en av fem prioriterade kommuner i Stockholms län. På mötet kom man överens om några utbildningar i Norrtälje i vår. Dels en **Valarbetarkurs** den **11 mars** som sedan följs upp med utbildningen **Alla kan göra något**, om främlingsfientlighet, den **10 april**. Vill man bara gå den ena delen så går det också bra. Föredra man att istället att gå **Valarbetarkursen i cirkelform** ordnas en sådan möjlighet under tre kvällsträffar i mars med **start 10 mars**. Träff nr 2 blir den 24 mars och 3:e och sista träffen blir den 31 mars.

Skulle de lokala datumen inte räcka finns chansen att åka till Stockholm istället. Följande datum under våren anordnas en-dagars valarbetarkurser;

- 21 och 28 februari

Daniel Harc och Robert Johansson från LO-distriktet

- 7, 21 och 28 mars

- 4, 11 och 25 april

Är du intresserad av något av ovanstående kurser så hör av dig till fack.expeditionen, Ulrika tel 26390, eller till studieorganisatören.

Roger Berglund, studieorganisatör.

Stulen identitet ett ökande problem

Nytt år och lite förändringar när det gäller försäkringarna för Pappers medlemmar. Pappers hemförsäkring får en förbättring som innebär att ID-stöld ingår i hemförsäkringen

Ofta krävs bara ett personnummer för att beställa ett nytt mobilabonnemang, ta ett lån eller beställa varor. Så enkelt kan en bedragare stjäla din identitet. Antalet ID-stölder ökar lavinartat och därför inför Folksam från årsskiftet hjälp vid ID-stöld för alla hemförsäkringskunder – därigenom omfattas omkring tre miljoner* svenskar av hjälpen.

– ID-stöld är ett växande problem i samhället och av engagemang för våra kunder har vi beslutat att alla hemförsäkringar i Folksam från 1 januari kommer att omfatta hjälp vid ID-stöld, säger Erik Arvidsson, skadeförebyggare Folksam.

För den som får sin identitet stulen kan det leda till allvarliga problem som exempelvis inkassoärenden och stora skulder. Det startar ofta med att bedragaren i någon annans namn och personnummer beställer ett mobilabonnemang som sedan används för att exempelvis ta sms-lån, beställa varor på nätet och ta emot sms om postleverans.

– Ofta tar det ett tag innan du märker att din identitet blivit kapad, och det kan bli ett riktigt detektivarbete att upptäcka och begränsa skadorna. Det viktigaste är att vara uppmärksam på signaler som indikerar att något är fel och att agera omedelbart. Det finns också sätt att förebygga identitetsstöld, säger Erik Arvidsson.

För en av Folksams kunder handlade det om något så enkelt som ett förlorat pass. Trots att passet omedelbart anmäldes förlorat, så började det komma fakturor på varor och tjänster som aldrig beställts. Med passet hade bedragaren upprättat bankkort, bankkonto och BankID och tagit krediter på flera hundratusen kronor. Tack vare Folksams hjälp vid ID-stöld fick den drabbade kunden bland annat hjälp att kontakta närmare 30 företag och kreditinstitut för att avvisa krav, lägga spärren på kort och personnummer, och på så vis minimera skadorna av bedrägeriet.

Folksams råd för att förebygga ID-stöld:

- Lämna inte ut personliga uppgifter via telefon, internet eller e-post om du inte säkert vet vem du har att göra med eller vad de ska användas till.
 - Riv sönder papper som innehåller personuppgifter innan du slänger dem.
 - Skriv in webbadresser själv istället för att klicka på länkar som skickas i e-post.
 - Byt till en låsbar brevlåda.
 - Reser du bort en längre tid är det bäst att eftersända eller be en vän ta in din post.
- Lämna inte ut alltför detaljerad information om dig själv på sociala medier.

Folksams hjälp vid ID-stöld ingår i alla hemförsäkringar från 1 januari 2014. Hjälpen omfattar telefonassistans 24 timmar om dygnet för att förebygga, upptäcka och begränsa skadeomfattningen vid identitetsstöld, hjälp att anmäla identitetsstölden till polisen och att informera betalkortutgivare och banker, juridisk hjälp med upp till 100 000 kronor per identitetsstöldshändelse, och hjälp att avvisa oriktiga pengakrav och radera oriktiga betalningsanmärkningar.

*** Uppskattat antal svenskar som täcks av försäkringsskydd via en hemförsäkring i Folksam**

Extra pengar rakt in på ditt pensionskonto!

Avtalspension ger ett välkommet tillskott när du blir äldre. Men det är alldeles för få som känner till att kollektivavtalet ger denna pension. Fler borde också få kunskap om att man har rätt att göra ett aktivt val och anpassa pensionen efter ålder och familjesituation.

Gå in på Folksam LO Pensions hemsida och räkna ut hur mycket du får. Gör ett aktivt val och få en pension som passar dig. Kryssar du Folksam LO Pension får du låga avgifter och ett klokt sparande.

Folksam LO Pension är ett populärt val. Vi är stolta och glada för förtroendet som sporrar oss i vårt arbete att erbjuda dig en bra pension.

Robert Lundberg

Vd Folksam LO Pension

P.S. Gå in på vår hemsida eller ladda hem vår app. Då kan du räkna ut hur mycket du får. D.S.

folksamlopension.se | 020-414 414

USA

Den 3 oktober 2013 började vår resa från Arlanda till USA, vi hade äntligen bestämt oss - vi skulle resa från kust till kust och även in i Kanada. Resan inleds i NEW YORK en stad med otroligt mycket puls, där stannade vi i 3 dagar. Ett besök i norra delen av Manhattan/ Harlem är också en annorlunda upplevelse. Vi fortsatte sedan till Philadelphia där den amerikanska självständighetsförklaringen undertecknades 1776. Här hittade vi också ett svensk - amerikanskt museum som vi måste se, sedan vidare till landets huvudstad Washington D. C. och där är det ju ett måste att se minnesparkerna från Vietnamkriget och Koreakriget, Vita Huset, Capitulum och John F Kennedys gravplats.

Sedan gick resan norrut genom bergskedjan Appalacherna och staten Pennsylvania och i riktning mot Kanada och Niagara Falls. De tre fallen heter American Falls, Bridal Veil Falls och Horseshoe, de är alla ett bevis på naturens underverk och besitter en nästan obeskrivlig skönhet, det är ca 168 000 kubikmeter vatten som varje minut faller över kanten.

Nästa stora mål blev Chicago som är känt för att världens första skyskrapa byggdes där, i Chicago finns Amerikas högsta byggnad Willis Tower, här finns även en stor härlig levande musikscen med blues, jazz, och rock. Här var man också igång med att förbereda Chicago maraton som två dagar senare skulle avgöras. Vill man känna av svunna tider så kan man ta en Martini på Al Capones favoritjazzklubb Green Mill .

Vi fortsatte västerut på interstate 90 mot Badlands Nationalpark i South Dakota, vi korsade Mississippifloden och tog lunchpaus i Sioux Falls. Badlands erbjuder en nästan överjordisk naturupplevelse. Det var indianerna som gav platsen namnet "maco sika" (dåligt land). Vår resa tar oss sedan till Mount Rushmore, det är där det finns fyra porträtt av presidenter uthuggna direkt i berget.

Dag 14 kommer vi fram till Salt Lake City Mormonernas huvudstad i Klippiga bergen, och nationalparken Bryce Canyon som är minst lika intressant som Grand Canyon. Vi vandrar i den orörda naturen mellan de enorma kalkstensklipporna, de är då vi bestämmer oss för att stanna en dag extra och hyra westernhästar som tar oss med på ett oförglömligt äventyr i det vackra

landskapet.

I dag kör vi in i Arizona, här tjänar vi en extra timme i den nya tidszonen. Vi tar ett stopp i Lake Powell den konstgjorda sjön bakom Glen Canyon-dammen på Colorado-floden, det finns många utsiktsplatser på South Rim som gör att vi kan se det fantastiska landskapet i flera olika vinklar, ett nytt otroligt äventyr väntar, vi ska åka den långa turen med helikopter över Grand Canyon.

Dag 17 korsar vi statsgränsen till Nevada för att uppleva en av resans stora kontraster till den fridfulla naturen - Las Vegas! På vägen passerar vi Seligman en liten stad vid den legendiska vägsträckan Route 66. På eftermiddagen når vi Crazy City USA med glitter och neon överallt, här stannar vi några dagar.

Vi lämnar Las Vegas 06.00 och fortsätter genom Mojaveöknen. Vi når Los Angeles på eftermiddagen och beger oss direkt ut på sightseeingtur och tar en promenad ner till Hollywood, vi besöker Beverly Hills och den exklusiva shoppinggatan Rodeo Drive. Vill man uppleva strandkulturen i Los Angeles är Venice Beach ett måste! Här får man se excentriska människor, de styrketränar, åker rullskridskor, skateboard, gatumusiker, konstnärer mm. Här finns också en modern, vacker och säker tunnelbana som är billigt att resa med.

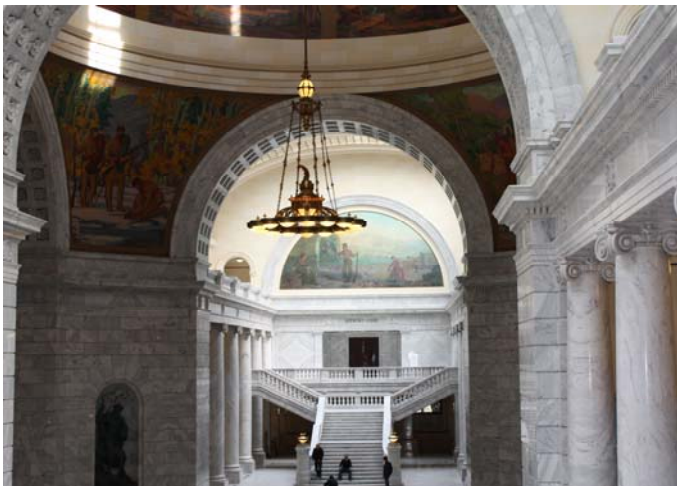
Dagens rutt går genom Central Valley, mer känt som USA:s skafferier tack vare klimatet, här kan man odla året runt. Vi styr mot nationalparken Yosemite i Kalifornien för att titta på dessa gigantiska Sequoiaträd. Parkens djurliv innehåller allt från pumors till tvättbjörnar, vi hade turen att få se en vild flock på ca 200 stycken bisonoxar! Denna dag avslutar vi med en god middag.

De sista dagarna tillbringas vi i San Francisco - en typisk amerikansk stad full av kontraster, ståtliga byggnader och eleganta affärer sida vid sida med fattiga områden. Öppna spårvagnar segar sig upp längs stadens branta gator, vi åker för att se bron Golden Gate och innan vi lämnar USA så tar vi båten ut till Alcatraz.

Vi checkar ut efter 25 dagar och lämnar USA för en 11 timmar lång flygresan hem, men vi återvänder gärna till detta land och alla **otroligt** hjälpsamma, trevliga och pratglada människor som bor i USA!

Bryce Canyon

Stadhuset i Salt Lake City

Hot Spring Park - Tepee Fountain med lagrade sedimentet

Alcatraz

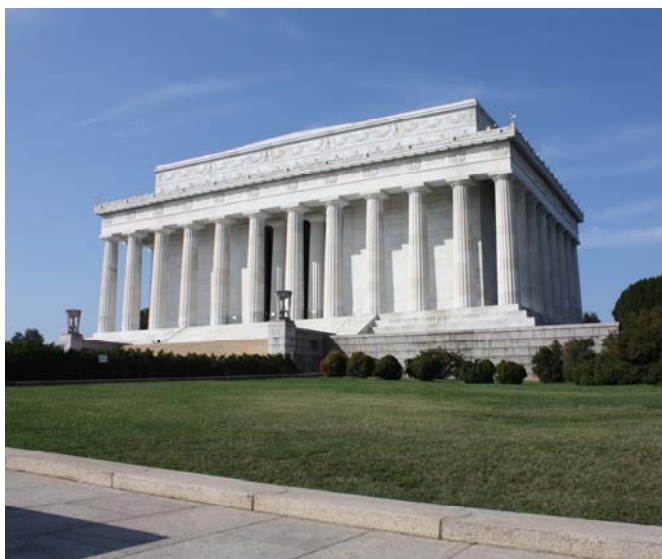
Fick ofta fråga efter vägen

Coloradofloden

Staffan med Golden Gate i bakgrunden

Washington D.C. - Lincoln Memorial

FAKTA OM USA

Huvudstad: Washington D.C.

Största staden: New York 8 400 000 invånare

Officiellt språk: Engelska

Ytan: 9 826 675 km²

Valuta: Amerikansk dollar

Folkmängd: 314 159 265

Självständighet: 4 juli 1776

Statsskick: Förbundsrepublik

President: Barack Obama

Calico en stad mitt i öken

NR 3 KRYSSLÖSNING

J U L S T Ä M N I N G

Vinnare av kryss nr 3 är:

1: pris Barbro Sundberg, EMB

2: pris Hans Koivisto, ÅKC

Grattis! Ni kan hämta erat pris på fackexpeditionen i Röda Villan.

MUMSBITAR

Hallonkladdkaka

Ingredienser:

100 g smör

2 st ägg

2.5 dl strösocker

0.5 msk vaniljsocker ev. några droppar citronarom eller ev. 0.5 st citron (rivet skal)

2 dl vetemjöl

ca 150 g hallon frysta eller färska

1.Smält smöret i en kastrull. **2.**Vispa ner ägg, strösocker och vaniljsocker. Om du vill ha lite citronsmak så tillsätt citronarom eller rivet citronskal.

3.Vispa ner vetemjölet. Vispa snabbt ihop till en jämn smet. **4.**Häll smeten i en rund pajform ca 22 cm i diameter. (Beroende på vad man har för form kan den ev. behöva smörjas och bröas först.)

5.Strö över hallonen (frysta eller tinade spelar ingen roll). **6.**Grädda i mitten av ugnen i 175°C i ca 25 minuter eller tills kakan fått lite färg. **7.**Ta ut kladdkakan från ugnen och låt svalna under bakhandduk. Den kommer då även sjunka ihop en del. **8.**Servera ljummen eller kall gärna med vispad grädde eller glass.

KALENDARIUM 2014

Styr	Styrelsemöte
AVD	Avdelningsmöte
KO	Kontaktombud
HKO	Huvudkontaktombud

STYR	AVD	KO-träff	HKO-träff	Anmärkningar	Tid
07 - feb	12 - feb			Nomineringsmötet	12 - feb
05 - mar	12 - mar			Årsmöte och styrelsens kontituering	12 - mar
02 - apr		25 - apr	04 - apr		
30 - apr	07 - maj			Verksamhetsplanering	22 - 23 apr
04 - juni				Förbundsårsmöte	22 - 23 maj

KRYSSET BÖRJE NORDSTRÖM

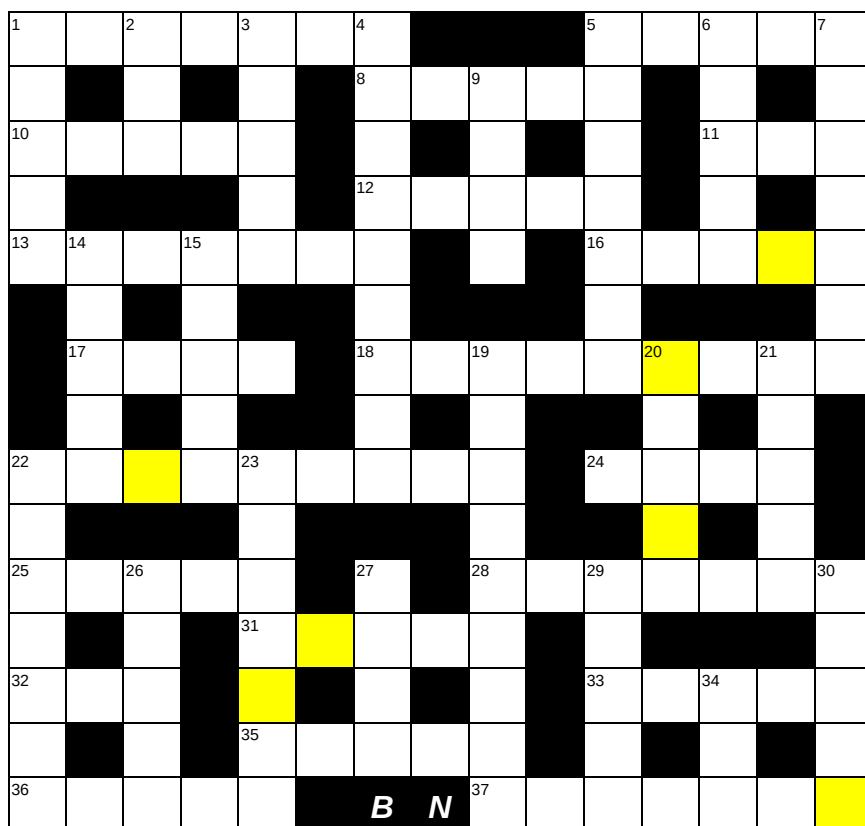
Dags för ett nytt kryss. Du behöver inte lämna in hela krysset när du löst det. De bokstäver som hamnat i de tonade rutorna bildar ett "lösenord". Lämna in detta lösenord tillsammans med ditt anst-nr, namn och avd. så deltar du i dragningen. Du kan även maila lösenordet till oss :

avd.68@holmenpaper.com

Bland de inlämnade rätta svar kommer vi lotta ut:

1: pris 2 st trisslotter

2: pris 1 st trisslotter

Vår rätt

1. Hade stjärna på västen
5. Platsen för orkestern
8. Talar hon i Moskva
9. Ämnar
10. Pendel
11. Salt droppe
12. Rock & barock
13. Mången bakom trålar
16. Tequila-råvara
17. Ort med Brio-fabrik
18. Är kanske ballonger & divor
21. Sno
22. Hårförkortare
24. Soldatämne
25. Filmstridis
28. Bör ej hamna i brevlådan
29. Bör skalas före förtäring
31. Kort eftervård
32. Bromssystem
33. Mittemot Calais
35. Visas vid datafel
36. Svindel
37. Känd högerextremist

Lod rätt

1. Skåp i för eller akter	14. Flitiga	26. Han med stentavlorna
2. I centrum 30 april	15. Fårköttsspett	27. Sjöng med Sonny Bony på 60-talet
3. Utövas i moské	18. Utan personligt ansvar	29. Blir vi alla
4. Sådant sidoläge finns	19. Förr -kiosk nu -butik	30. Fiat-stad
5. Kan rekryteras till maskör	20. Lasse med Musse	34. Urna
6. Maja Gräddnos	21. Fundering	
7. Plåga fram upplysningar	22. Polisen i Midsomer	
9. Finskt jävlaranamma	23. L. Hammond uppfann en	

Nomineringsmöte

Ask/Embla , den 12 februari kl.15.45

Nominering av:

- ♦ Ordförande
- ♦ Styrelseledamöter
- ♦ Revisor
- ♦ HSO - samordnare

Årsmöte

Folkets Hus , den 12 mars kl.15.45

Val bl. a. av:

- ♦ Ordförande
- ♦ Styrelseledamöter
- ♦ Revisor
- ♦ HSO - samordnare

LAYOUT: Pappers avd 68

FRAMSIDA: Aleksandar

BAKSIDA: Aleksandar

NÄSTA NR: April 2014

ANSVARIG UTGIVARE :

Aleksandar Srndovic

REDAKTIONEN:

Anders Lidén

Erik Asteving

Ulrika Enlund

Stefan Pettersson

KONTAKT:

Pappers avd 68

Tyskavägen 1

763 81 Hallstavig

0175 26 390

www.avd68.com

